

Αι ξένοι πνευματικοὶ καὶ πολιτιστικὰ προσφορὰ πρέπει νὰ γίνωνται εὐγνωμόνως δεκταί, μὲ τὴν προοπτικὴν νὰ ἐμπλουτίσουν τὰς παραλλήλους Κυπριακὰς δυνάμεις καὶ νὰ τὰς ἐνδυναμώσουν, ὥστε νὰ ἐξελιχθοῦν μέσα εἰς τὸ Ἑλληνικόν — Κυπριακὸν τὸν πλαίσιον. Ὅμως ὁ ἐπιούσιος ἄρτος τῶν Κυπρίων πρέπει νὰ εἶναι τὸ Ἑλληνικὸν βιβλίον, ἡ Ἑλληνικὴ Τέχνη, τὸ Ἑλληνικὸν Πνεῦμα γενικῶς. Διαρκεῖς ἐκθέσεις ἔργων Ἑλληνικῆς Τέχνης καὶ Βιοτεχνίας, ἐκθέσεις Ἑλληνικῶν βιβλίων, διαρκεῖς καὶ αὐταί, καὶ ὄχι διαττούσαι, εἰς τρόπον ὥστε τὸ Ἑλληνικὸν βιβλίον νὰ γίνῃ συνείδησις τῶν Κυπρίων, ἀγροτικὰ βιβλιοθήκη μὲ ἔργα κατὰ πρῶτον λόγον Ἑλληνικά, Ἑλληνικὸν Θέατρον, ἡ Κυπριακὸν μὲ Ἑλληνικὰ κυρίως ἔργα, Ἑλληνικὴ μουσικὴ, ὅλα αὐτὰ θὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ὀρθὴν κατεύθυνσιν τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς Νήσου. Ἡ μαζικὴ ἀγορὰ δοκίμων ἔργων τῆς Νεοελληνικῆς λογοτεχνίας ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν καὶ τὸ Κυπριακὸν Κράτος, καθὼς ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὰς Ἑλληνικὰς καὶ τὰς Κυπριακὰς Πνευματικὰς Ὄργανώσεις, καὶ ἡ διανομὴ τῶν εἰς τὰς ἀστικὰς καὶ τὰς ἀγροτικὰς βιβλιοθήκας τῆς Κύπρου, θὰ εἶχεν εὐεργετικώτατα ἀποτελέσματα. Πρῶτον θὰ ὑπεβοῦνται οικονομικῶς τοὺς λογοτέχνας καὶ θὰ συνετέλει εἰς τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν τῆς λογοτεχνίας. Δεύτερον θὰ συνετέλει εἰς τὸν ἐμπλουτισμὸν τῶν ἀγροτικῶν βιβλιοθηκῶν. Τρίτον, τὸ καὶ σπουδαιότερον, θὰ ἐδημιουργεῖ σταθερὸν ἀναγνωστικὸν κοινὸν εἰς μίαν Ἑλληνικωτάτην ἐπαρχίαν, ὅπως ἡ Κύπρος.

Πάνω ἄν' ὅλα πρέπει νὰ τεθῆ ἡ πύκνωσις τῶν ἐπαφῶν τῶν λαϊκῶν μαζῶν Ἑλλάδος — Κύπρου. Τὸ προσάννημα τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὰς εὐρύτερας Κυπριακὰς μάζας, δὲν πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ εἶναι ἀνέφικτον οἰκονομικὸν πρόβλημα, οὔτε ὄνειρον ἀπραγματοποιήσιμον, ἀλλὰ νὰ μετατραπῆ εἰς πραγματικότητα καὶ ἐγγχείρημα εἰκόλον, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ἀνατρέπῃ τὸ οἰκονομικὸν ἰσοζύγιον τῶν λαϊκῶν τάξεων. Τὰ παλαιότερα χρόνια — πρὸ τριάντα ἐτῶν — οἱ Ἕλληνες ἐφοπλίσταί εἰς τὴν μάχην τοῦ μεταξὺ τῶν συναγωνισμοῦ εἶχον ὑποβιάσει τὸν ναῦλον διὰ Πειραιᾶ εἰς 10 σελίνια. Κάτι ἀνάλογον πρέπει νὰ γίνῃ καὶ τώρα, ὄχι εἰς μάχην συναγωνισμοῦ, ἀλλὰ τὴν μάχην τῆς πικνώσεως τοῦ καθημερινοῦ δικτύου ἐπαφῶν μεταξὺ τῶν λαϊκῶν τάξεων Ἑλλάδος—Κύπρου. Ἐὰν ἐπιδοτηθοῦν ἐπὶ τι διάστημα ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως αἱ ἀγορογοραμαὶ Κύπρου — Ἑλλάδος, πολὺ σύντομα θὰ γίνωνται γόνιμοι, καὶ δὲν θὰ ἔχουν ἀνάγκην περαιτέρω ἐπιδοτήσεως.

Ἡ Κύπρος ὡς ἂν Ἑλληνικὸν Πνευματικὸν Κέντρον θὰ ἠμποροῦσε θαυμάσια νὰ γίνῃ φορεὺς τῆς ἀκτινοβολίας τῶν Ἑλληνικῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν ἀξιών εἰς δόκιμον τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. Καὶ ἡ γεωγραφικὴ τῆς θέσις καὶ ἡ πολιτικὴ τῆς σπουδαιότητος τῆς δίδουν βλασ αὐτὰς τὰς δυνατότητας. Αἱ γενικώτερα πολιτιστικὰ καὶ πολιτικὰ ὀφέλεια ἀπὸ μίαν τοιαύτην ἀκτινοβολίαν θὰ ἦσαν πολὺ μεγάλα.

ΑΠΑΝΤΑ: Ν. ΞΙΟΥΤΑΣ

1. Ἡ θέση τῆς Πνευματικῆς Κύπρου μέσα στὸν Ἑλληνικὸν κόσμον (κόσμον θὰ προτιμοῦσα ἀντὶ χώρου) πρέπει νάνα ἡ θέση ἐνὸς Ἑλληνικοῦ Ἐπαρχιακοῦ Κέντρον μὲ πολὺ στενὴ ἐπαφὴ καὶ στενὰ δεσμοὺς μὲ τὸ μεγάλο Ἐθνικὸν καὶ Κέντρον, τὴν Ἀθήνα, καθὼς καὶ μὲ ἄλλα ἔθνη μᾶς κέντρα τόσο τοῦ Ἐσωτερικοῦ ὅσο καὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

Ἡ θέση αὐτῆ τῆς στενῆς ἐπικοινωνίας μπορεῖ νὰ προωθηθῆ καὶ νὰ διασφαλισθῆ (α) Ἄν τὸ Ἑλληνικὸν βιβλίον καταστῆ φτηνὸν καὶ προσιτὸν ὅλοένα καὶ πρὸ πλαττειοῦς κύκλους τῶν νέων κυρίως τῆς Κύπρου ἔτσι πού νὰ δημιουργηθῆ ὁ αὐτοὺς ἡ ἀνάγκη γιὰ πνευματικὰ ἀναζητήσεις. Δυστυχῶς ἡ μεγίστη πλειονοψηφία τῶν νέων μᾶς δὲν φαίνεται νὰ κατέχεται ἀπὸ πνευματικὰς ἀνησυχίας καὶ ἡ ζωικότητά τοὺς ἐξοδεύεται στὶς ἀθλοπαίδεις καὶ τὰ φλέττ ἢ τὸ χαρτοπαίγνιον. Ἐνας λοιπὸν κρατικὸς ὀργανισμὸς, (τῶν Ἑλλήνων τῆς Κύπρου νὰ ποῦμε;) πρέπει νὰ συσταθῆ καὶ ν' ἀναλάβῃ τὴν καμπάνια τῆς «πνευματικοποίησης», ἂν ἐπιτρέπεται ἡ λέξις, τῶν νέων μᾶς μὲ φτηνὰς ἐκδόσεις τῶν καταλλήλων γι' αὐτὸ τὸν σκοπὸ βιβλίων καὶ δικῶν μᾶς καὶ ξένων συγγραφέων. Παραδείγματα τέτοιων ἐκδόσεων ἔχουμε τὰγγλικά Sixpence, Penguin, Thinkers, Library καὶ ἄλλα Γαλλικὰ καὶ Γερμανικὰ.

(β) Ἄν ὁ ὅλος τὰξιδόλογα Πνευματικὰ Κέντρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐξασφαλισθοῦν γιὰ τὴν «Πνευματικὴν Κύπρον» συνεργάτες σοβαροί, πού νὰ μᾶς ἐνημερώνουν ἀπάνω στὶς σύγχρονες πνευματικὰς τάσεις καὶ ἀναζητήσεις καθὼς καὶ ἀπάνω στὰ κύρια τοῦλάχιστο χαρακτηριστικὰ τοῦ Ἑλλήνα, τῆς Ἑλληνίδος καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ.

(γ) Ἄν σοβαροὶ Κύπριοι, ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος, συνεργάζονται μὲ τὴν «Πνευ-

ματικὴ Κύπρον» μὲ σκοπὸ νὰ ἐνημερώνουν τοὺς Πανέλληνες ἀπάνω στὸν Κύπριον, τὴν Κύπρον καὶ τὸν Κυπριακὸν Πολιτισμὸν, γιὰ τὴν ὅπως τραγουδεῖ καὶ ὁ Παλαμᾶς «Ἐσὺ (ἡ Κύπρος) κρυφοζωντάνεψες, ὠραῖο νησί, καὶ φύλαξες ἔσὺ τὰ προσκυνὰς τῆς Ρωμιοσύνης τὰ εἰδωλα, τῆς Ὀμορφίας τὸ εἰδωλο καὶ τῆς Παλληναριᾶς». Ἡ διάλεκτός μᾶς, τὰ τοπωνύμια, τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμά μᾶς διασώθηκαν ἀπὸ τὰ Ἑλληνικά καὶ μάλιστα πρὸ πολὺ ἄν' ὅλα ἄλλα μέρη τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου.

2. Ἡ δεύτερη ἐρώτησις, νομίζω, δὲν καλοστεκεῖ: Ἐφ' ὅσον ὁ ψυχολογικὸς μᾶς σχηματισμὸς εἶν' ἑλληνικώτατος καὶ θὰ ἐξακολουθῆ βέβαια νὰ μὲνῃ τέτοιος, ὅπως διατηρήθηκε ὡς τώρα μέσα ἀπὸ τρισευχέστερες περιστάσεις, δὲν θὰ ὑπάρξῃ κατὰ τὴν γνώμην μου καμμιά ἀνάγκη ἀμύνης ἐναντὶ τῶν σημερινῶν περιστάσεων. Ἐχουμε πλουσιώτατη καὶ λαμπρότατη πολιτιστικὴ παράδοσις, μαλαματένιο ψυχικὸν μέταλλο καὶ πνευματικότητα τόσο ἐπαρκῆ, πού, ἂν κοιτάξουμε μονάχα αὐτὰ μᾶς τὰ ἔθνη κεφάλαια νὰ τὰ διαφυλάξουμε, δὲ θὰ νοιώσουμε ποτὲ τὴν ἀνάγκην ν' ἀμυνθοῦμε πνευματικὰ καὶ ἔθνη ἐναντὶ τῶν καμμῶν ἀπειλῆ, γιὰ τὴν ἀπλούστατα, δὲν θὰ μπορῆ νὰ ὑπάρξῃ. Ἀμερικανισμὸς, Σοβιετισμὸς, Κοσμοπολιτισμὸς κλπ. θὰ περάσουν ἀπὸ τὸ πικρὸν κόσμον τοῦ ἑλληνικοῦ δαιμονίου πνεύματος καὶ θὰ πάρουν τὸν ἑλληνικὸν χαρακτήρα θὰ μετασχηματισθοῦν καὶ θὰ μετασχηματισθοῦν ὥστε νὰ ταιριάζουν στὰ μέτρα μᾶς ἢ θὰ διαλυθοῦν σὴν νέφην καὶ θὰ ἐξαφανισθοῦν. Αὐτὸ μᾶς διδάσκει ἡ μελέτη τοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτήρα καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας.

3. Ἡ συμπαραστάσις τοῦ Κέντρον στὸν πνευματικὸν τομέα θὰ πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τὴν προσπάθεια νὰ γίνῃ τὸ ἑλληνικὸν βιβλίον φτηνὸν καὶ προσιτὸν, ὅπως ἀναφέρω πρὸ πάνω, καὶ μάλιστα νὰ σταματήσουν οἱ πολλοὶ θίασοι καὶ ὀμιλητές, εἴτε καθηγητῆς Πανεπιστημίων εἶναι εἴτε ἄλλοι πνευματικοὶ ἄνθρωποι, πού μᾶς ἔχονται γιὰ διαλέξεις. Γιατὶ αὐτὸ ἀποδείχνουν οἱ πρόσφατες προσπάθειες γιὰ τὴν δημιουργίαν τέτοιων σχέσεων, πού κατάντησαν σύντομα μελοδραματικῆς προσπάθειες ψυχαγωγίας γιὰ πολὺ λίγους. Γι' αὐτὸ νομίζω πὼς εἶναι πολὺ πρὸ σπουδαῖο νὰ στέλλωνται ὀλοένα καὶ πρὸ πολλοῦ νέοι τῆς Κύπρου μὲ ὑποτροφίες νὰ σπουδάζουν στὴν Ἑλλάδα καὶ, στὶς περιπτώσεις νέων μὲ τάλαντο καὶ ἔξαιρετικὸν ζῆλον, νὰ συνεχίζον ἐιδικώτερες σπουδὰς στὰ μεγάλα κέντρα ξένων χωρῶν.

Ἡ ἀξία θιάσων καὶ ἄλλων καλλιτεχνῶν πού μᾶς ἐπισκέπτονται πρέπει νὰ ἐλέγχεται αὐστηρὰ πρὶν ἐκδοθῆ ἄδεια εἰσόδου στὴν Κύπρον. Ἐξαγωγή συναλλάγματος σατάλη δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται τώρα.

4. Ἡ φιλοδοξία νὰ γίνῃ ἡ Κύπρος ἀκτινοβόλο πνευματικὸν Κέντρον δὲ μπορεῖ ποτὲ νὰ πραγματοποιηθῆ, ὅσο εὐγενικὰ καὶ νάνα, ἂν δὲν προηγηθῆ, καὶ γι' ἀρκετὰ μεγάλου χρονικὸν διάστημα πρῶτα, μὰ οἰκονομικὴ ἀνησυχία τοῦ Νησιοῦ μᾶς, μὰ κατὰστασις πού νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀνεση, τὸ χρόνον καὶ τὰ φθονα μέσα γιὰ πνευματικὴν προκοπῆ. Ἡ ἀκτινοβολία θὰ ἔλθῃ σὴν φυσικὴ συνέπεια μᾶς τέτοια κατὰστασις. Εἴμαστε τώρα καὶ θὰ εἴμαστε ἀκόμα γιὰ πολὺ καιρὸν μακριὰ ἀπ' τὴν δυνατότητα πραγματοποιήσεως μᾶς τέτοιας φιλοδοξίας. Πάντως πρέπει νὰ ἐργαζόμεστε ἐντατικὰ καὶ ν' ἀναμένουμε καλύτερα χρόνια.

Σημ.: Σκόπιμο νομίζω νὰ προσθέσω πὼς οἱ πνευματικοὶ μᾶς ἄνθρωποι πρέπει νὰ μὴ χάνουν εὐκαιρία νὰ καταδικάζουν τὴν πολιτικὴν ἀτασθαλίαν καὶ τὴν πολιτικὴν συναλλαγῆ, εἴτ' ἐδῶ τὴν θροῦν εἴτε στὴν Ἑλλάδα, πού στάθηκαν πάντα οἱ κυριώτερες αἰτίαι τῆς ἐθνικῆς μᾶς κακοδαιμονίας ἀπὸ τὸ 1821 καὶ τῆς σχετικῆς πτωδρόμησής μᾶς. Διερωτῶμαι μονάχα ἂν τὸ κατορθώσουν νὰ διαμορφώσουν καλὰ πολιτικὰ ἦθη, ὅσο καὶ ἂν τὸ θελήσουν καὶ τὸ ἐπιδιώξουν.

ΑΠΑΝΤΑ: ΣΤΕΛΙΟΣ ΞΕΦΛΟΥΔΑΣ

1. Ἡ θέση τῆς πνευματικῆς Κύπρου μέσα στὸν ἑλληνικὸν ὄχι δὲν ἦταν οὔτε μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλη ἀπ' τὴν θέση ἐνὸς ἀναπόσπαστου τμήματος αὐτοῦ τοῦ χώρου. Συνεπῶς ἡ προώθησις καὶ διασφάλισις τῆς θέσεως αὐτῆς βρίσκεται στὰ χεῖρα τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων τοῦ τμήματος αὐτοῦ, πού χρειάζεται νὰ προωρῆσουν παράλληλα καὶ ἰσοδύναμα στὸν τομέα τῶν Γραμμάτων, τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης μὲ τοὺς συναδέλφους τοῦ Κέντρον γιὰ μὰ διεθνῆ προβολὴ τῶν πολιτιστικῶν μᾶς ἐπιτευγμάτων, βέβαιον εἶναι ἡ ἀγάπη καὶ ἡ συμπαραστάσις τοῦ Κέντρον θὰ τοὺς συνοδεύει πάντα στὸ δρόμον τοὺς.

2. Πὼς θὰ ἀμυνθῆ κατὰ πνευματικὸν τρόπον ἡ Ἑλληνικὴ Κύπρος ἐναντὶα στὶς σημερινὰς ἀντιξοότητες; Θὰ συνεχίσει τὸν ἴδιον ὑψηλὸν ἀγῶνα πού ἔκανε γιὰ τὴν ἐλευθερίαν στὸν ὄχι τὸν πνεύματος γιὰ τὴν ἀνήθησις καὶ πνευματικὴ ἀναγέννησις τοῦ τόπου, τὴν δημιουργίαν ἔργων ἀντιστοιχοῦ καὶ εἰρήνης. Ἐτσι θὰ διατηρῆται, ὅπως διατήρησε

Αί ξένα πνευματικά και πολιτιστικά προσφορά πρέπει να γίνονται εύγνωμόως δεκτά, με την προοπτική να εμπλουτίσουν τὰς παραλλήλους Κυπριακὰς δυνάμεις και να τὰς ενδυναμώσουν, ὥστε να ἐξελιχθῶν μέσα εἰς τὸ Ἑλληνικόν — Κυπριακὸν τῶν πλαίσιον. Ὅμως ὁ ἐπιούσιος ἄτος τῶν Κυπρίων πρέπει να εἶναι τὸ Ἑλληνικὸν βιβλίον, ἡ Ἑλληνικὴ Τέχνη, τὸ Ἑλληνικὸν Πνεῦμα γενικῶς. Διαρκεῖς ἐκθέσεις ἔργων Ἑλληνικῆς Τέχνης και Βιοτεχνίας, ἐκθέσεις Ἑλληνικῶν βιβλίων, διαρκεῖς και αὐταί, και ὄχι διαττοῦσαι, εἰς τρόπον ὥστε τὸ Ἑλληνικὸν βιβλίον να γίνῃ συνείδησις τῶν Κυπρίων, ἀγροτικά βιβλοθήκη με ἔργα κατὰ πρῶτον λόγον Ἑλληνικά, Ἑλληνικὸν Θέατρον, ἡ Κυπριακὸν με Ἑλληνικά κυρίως ἔργα, Ἑλληνικὴ μουσική, ὅλα αὐτὰ θὰ ἐξασφαλίσουν τὴν δρθὴν κατευθύνσιν τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς Νήσου. Ἡ μαζικὴ ἀγορὰ δοξίμων ἔργων τῆς Νεοελληνικῆς λογοτεχνίας ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν και τὸ Κυπριακὸν Κράτος, καθὼς ἐπίσης και ἀπὸ τὰς Ἑλληνικὰς και τὰς Κυπριακὰς Πνευματικὰς Ὀργανώσεις, και ἡ διανομὴ τῶν εἰς τὰς ἀστικὰς και τὰς ἀγροτικάς βιβλιοθήκας τῆς Κύπρου, θὰ εἶχεν εὐεργετικῶτα ἀποτελέσματα. Πρῶτον θὰ ὑπεβοῦνται οικονομικῶς τοὺς λογοτέχνας και θὰ συνετέλει εἰς τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν τῆς λογοτεχνίας. Δεύτερον θὰ συνετέλει εἰς τὸν ἐμπλουτισμὸν τῶν ἀγροτικῶν βιβλιοθηκῶν. Τρίτον, τὸ και σπουδαιότερον, θὰ ἐδημιούργει σταθερὸν ἀναγνωστικὸν κοινὸν εἰς μίαν Ἑλληνικωτάτην ἐπαρχίαν, ὅπως ἡ Κύπρος.

Πάνω ἀπ' ὅλα πρέπει να τεθῇ ἡ πίκνωσις τῶν ἐπαφῶν τῶν λαϊκῶν μαζῶν Ἑλλάδος — Κύπρου. Τὸ προσκίνημα τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὰς εὐρύτερας Κυπριακὰς μάζας, δὲν πρέπει να ἐξακολουθήσῃ να εἶναι ἀνέφικτον οικονομικὸν πρόβλημα, οὔτε δνειρον ἀπραγματοποιήτον, ἀλλὰ να μετατραπῇ εἰς πραγματικότητα και ἐγχείρημα εὐκόλον, τὸ ὅποιον να μὴ ἀναιρέτῃ τὸ οικονομικὸν ἰσοζύγιον τῶν λαϊκῶν τάξεων. Τὰ παλαιότερα χρόνια — πρὸ τριάντα ἐτῶν — οἱ Ἕλληνας ἐφοπλίσταλ εἰς τὴν μάχην τοῦ μεταξὺ τῶν συναγωνισμοῦ εἶχον ὑποβιάσει τὸν ναῦλον διὰ Πειραιᾶ εἰς 10 σελίνια. Κάτι ἀνάλογον πρέπει να γίνῃ και τώρα, ὄχι εἰς μάχην συναγωνισμοῦ, ἀλλὰ τὴν μάχην τῆς πικνώσεως τοῦ καθημερινοῦ δικτύου ἐπαφῶν μεταξὺ τῶν λαϊκῶν τάξεων Ἑλλάδος—Κύπρου. Ἐάν ἐπιδοτηθῶν ἐπὶ τι διάστημα ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως αἱ ἀ γ ο ν ο ι γραμμαὶ Κύπρου — Ἑλλάδος, πολὺ σύντομα θὰ γίνουν γόνιμοι, και δὲν θὰ ἔχουν ἀνάγκην περαιτέρω ἐπιδοτήσεως.

Ἡ Κύπρος ὡσάν Ἑλληνικὸν Πνευματικὸν Κέντρον θὰ ἠμποροῦσε θαυμάσια να γίνῃ φορεὺς τῆς ἀκτινοβολίας τῶν Ἑλληνικῶν πνευματικῶν και ἠθικῶν ἀξιών εἰς δλόκληρον τὴν Μέσην Ἀνατολήν. Καὶ ἡ γεωγραφικὴ τῆς θέσης και ἡ πολιτικὴ τῆς σπουδαιότης τῆς δίδουν ὅλας αὐτὰς τὰς δυνατότητας. Αἱ γενικώτεροι πολιτιστικὰ και πολιτικὰ ὀφέλεια ἀπὸ μίαν τοιαύτην ἀκτινοβολίαν θὰ ἦσαν πολὺ μεγάλα.

ΑΠΑΝΤΑ: Ν. ΞΙΟΥΤΑΣ

1. Ἡ θέση τῆς Πνευματικῆς Κύπρου μέσα στὸν Ἑλληνικὸν κόσμον (κόσμον θὰ προτιμοῦσα ἀντὶ χώρου) πρέπει νάνα ἡ θέση ἐνὸς Ἑλληνικοῦ Ἐπαρχιακοῦ Κέντρου με πολὺ στενὴ ἐπαφὴ και σφικτοὺς δεσμοὺς με τὸ μεγάλο Ἐθνικὸν μας Κέντρο, τὴν Ἀθήνα, καθὼς και με τὰ ἄλλα ἔθνη μας κέντρα τόσο τοῦ Ἐσωτερικοῦ ὅσο και τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

Ἡ θέση αὐτὴ τῆς στενῆς ἐπικοινωνίας μπορεῖ να προωθηθῇ και να διασφαλισθῇ (α) Ἀν τὸ Ἑλληνικὸν βιβλίον καταστῇ φτηνὸν και προσιτὸν σ' ὀλοένα και πὸ πλατειοὺς κύκλους τῶν νέων κυρίως τῆς Κύπρου ἔτσι πὸν να δημιουργηθῇ σ' αὐτοὺς ἡ ἀνάγκη γιὰ πνευματικὰ ἀναζητήσεις. Δυστυχῶς ἡ μεγίστη πλειονοψηφία τῶν νέων μας δὲν φαίνεται να κατέχεται ἀπὸ πνευματικὰς ἀνησυχίας κ' ἡ ζωτικότητά τους ξεοδεύεται στὶς ἀθλοπαιδιὰς και τὰ φλέρτ ἢ τὸ χαρτοπαίγνιον. Ἐνας λοιπὸν κρατικὸς ὀργανισμὸς, (τῶν Ἑλλήνων τῆς Κύπρου να ποῦμε;) πρέπει να συσταθῇ και ν' ἀναλάβῃ τὴν καμπάνια τῆς «πνευματικοποίησης», ἀν ἐπιτρέπεται ἡ λέξη, τῶν νέων μας με φτηνὰς ἐκδόσεις τῶν καταλλήλων γι' αὐτὸ τὸν σκοπὸ βιβλίων και δικῶν μας και ξένων συγγραφέων. Παραδείγματα τέτοιων ἐκδόσεων ἔχουμε τὰγγλικά Sixpence, Penguin, Thinkers, Library και ἄλλα Γαλλικά και Γερμανικά.

(β) Ἀν σ' ὅλα τὰξέλογα Πνευματικὰ Κέντρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐξασφαλισθῶν γιὰ τὴν «Πνευματικὴν Κύπρο» συνεργάτες σοδαροί, πὸν να μᾶς ἐνημερώνουν ἀπάνω στὶς σύγχρονες πνευματικὰς τάσεις και ἀναζητήσεις καθὼς και ἀπάνω στὰ κύρια τοῦλάχιστο χαρακτηριστικὰ τοῦ Ἑλλήνου, τῆς Ἑλληνίδας και τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ.

(γ) Ἀν σοδαροὶ Κύπριοι, ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος, συνεργάζονται με τὴν «Πνευ-

ματικὴ Κύπρο» με σκοπὸ να ἐνημερώνουν τοὺς Πανέλληνες ἀπάνω στὸν Κύπριο, τὴν Κυπρία και τὸν Κυπριακὸ Πολιτισμὸ, γιατί, ὅπως τραγουδαί κ' ὁ Παλαμᾶς «Ἐσὺ (ἡ Κύπρος) κρυφωζωντάνεφες, ὠραίο νησί, και φίλαξες: ἐσὺ τὰ προσκυνὰς τῆς Ρωμιοσύνης τὰ εἰδῶλα, τῆς Ὀμορφιάς τὸ εἰδῶλο και τῆς Παλλημαριάς». Ἡ διάλεκτός μας, τὰ τοπωνύμια, τὰ ἦθη και τὰ ἔθιμά μας διασώθηκαν ἀτόφα Ἑλληνικά και μάλιστα πὸ πολὺ ἀπ' ὅλα τὰλλα μέρη τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου.

2. Ἡ δευτέρη ἐρώτηση, νομίζω, δὲν καλοστέκει: Ἐφ' ὅσον ὁ ψυχολογικὸς μας σχηματισμὸς ἐν' Ἑλληνικώτατος και θὰ ἐξακολουθῇ βέβαια να μένῃ τέτοιος, ὅπως διατηρήθηκε ὡς τώρα μέσα ἀπὸ τρισευρότερες περιστάσεις, δὲν θὰ ὑπάρξῃ κατὰ τὴ γνώμη μου καμμιά ἀνάγκη ἀμύνης ἐναντι τῶν σημερινῶν περιστάσεων. Ἐχουμε πλουσιώτατη και λαμπρότατη πολιτιστικὴ παράδοση, μαλαματένιο ψυχικὸ μέταλλο και πνευματικὴτητα τόσο ἐπαρκῆ, πὸν, ἀν κοιτάξουμε μονάχα αὐτὰ μας τὰ ἔθνηκα κεφάλαια να τὰ διαφυλάξουμε, δὲ θὰ νοιώσουμε ποτὲ τὴν ἀνάγκη ν' ἀμυνθῶμε πνευματικά κ' ἔθνηκα ἐνάντια σὲ καμμιά ἀπειλή, γιατί, ἀπλούστατα, δὲν θὰ μπορῇ να ὑπάρξῃ. Ἀμερικανισμὸς, Σοβιετισμὸς, Κοσμοπολιτισμὸς κλπ. θὰ περάσουν ἀπὸ τὸ πικρὸν κόσμιο τοῦ Ἑλληνικοῦ δαιμονίου πνεύματος και θὰ πάρουν τὸν Ἑλληνικὸν χαρακτήρα: θὰ μετασχηματισθῶν και θὰ μεταστοιχειωθῶν ὥστε να ταιριάζουν στὰ μέτρα μας ἢ θὰ διαλυθῶν σάν νέφη και θὰ ἐξαφανισθῶν. Αὐτὸ μᾶς διδάσκει ἡ μελέτη τοῦ Ἑλληνικοῦ χαρακτήρα και τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας.

3. Ἡ συμπαράσταση τοῦ Κέντρου στὸν πνευματικὸν τομέα θὰ πρέπει να ἀρχίσῃ ἀπὸ τὴν προσπάθεια να γίνῃ τὸ Ἑλληνικὸν βιβλίον φτηνὸν και προσιτὸν, ὅπως ἀναφέρω πὸ πάνω, και μάλιστα να σταματήσουν οἱ πολλοὶ θίασοι και δμιλητές, εἰτε καθηγητὲς Πανεπιστημίων εἰτε ἄλλοι πνευματικοὶ ἄνθρωποι, πὸν μᾶς ἔχονται γιὰ διαλέξεις. Γιατὶ αὐτὸ ἀποδείχνουν οἱ πρόσφατες προσπάθειες γιὰ τὴ δημιουργία τέτοιων σχέσεων, πὸν κατάντησαν σύντομα μελοδραματικὰς προσπάθειες ψυχαγωγίας γιὰ πολὺ λίγους. Γι' αὐτὸ νομίζω πὸς εἶναι πολὺ πὸν σπουδαίον να στέλλανται ὀλοένα και πὸ πολλοὶ νέοι τῆς Κύπρου με ὑποτροφίες να σπουδάζουν στὴν Ἑλλάδα και, στὶς περιπτώσεις νέων με τάλαντο κ' ἐξαιρετικὸν ἔζηλο, να συνεχίζουν εἰδικώτερες σπουδὰς στὰ μεγάλα κέντρα ξένων χωρῶν.

Ἡ ἀξία θιάσων και ἄλλων καλλιτεχνῶν πὸν μᾶς ἐπισκέπτονται πρέπει να ἐλέγχεται ἀυστηρὰ πρὶν ἐκδοθῇ ἀδεια εἰσόδου στὴν Κύπρο. Ἐξαγωγή συναλλάγματος σπατάλη δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται τώρα.

4. Ἡ φιλοδοξία να γίνῃ ἡ Κύπρος ἀκτινοβόλο πνευματικὸν Κέντρο δὲ μπορεῖ ποτὲ να πραγματοποιηθῇ, ὅσο εὐγενικὰ και νάνα, ἀν δὲν προηγηθῇ, και γι' ἀρκετὰ μεγάλο χρονικὸν διάστημα πρῶτα, μιὰ οικονομικὴ ἀνθηση τοῦ Νησιοῦ μας, μιὰ κατάσταση πὸν να ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀνεση, τὸ χρόνον και τὰφθονα μέσα γιὰ πνευματικὴν προκοπή. Ἡ ἀκτινοβολία θὰ ἔλθῃ σάν φυσικὴ συνέπεια μιᾶς τέτοιας καταστάσεως. Εἴμαστε τώρα και θὰ εἴμαστε ἀκόμα γιὰ πολὺ καιρὸ μακριὰ ἀπ' τὴ δυνατότητα πραγμάτωσεως μιᾶς τέτοιας φιλοδοξίας. Πάντως πρέπει να ἐργαζόμεστε ἐντατικά και ν' ἀναμένουμε καλύτερα χρόνια.

Σ η μ.: Σκόπιμο νομίζω να προσθέσω πὸς οἱ πνευματικοὶ μας ἄνθρωποι πρέπει να μὴ χάνουν εὐκαιρία να καταδικάζουν τὴν πολιτικὴν ἀτασθαλία και τὴν πολιτικὴν συναλλαγῇ, εἰτ' ἐδῶ τὴ βροῦν εἰτε στὴν Ἑλλάδα, πὸν στάθηκαν πάντα οἱ κυριώτερες αἰτίες τῆς ἐθνικῆς μας κακοδαιμονίας ἀπὸ τὸ 1821 και τῆς σχετικῆς πσοδρόμησῆς μας. Διερωτῶμαι μονάχα ἀν τὸ κατορθώσουν να διαμορφώσουν καλὰ πολιτικὰ ἦθη, ὅσο κ' ἀν τὸ θελήσουν και τὸ ἐπιδιώξουν.

ΑΠΑΝΤΑ: ΣΤΕΛΙΟΣ ΞΕΦΛΟΥΔΑΣ

1. Ἡ θέση τῆς πνευματικῆς Κύπρου μέσα στὸν Ἑλληνικὸν χῶρον δὲν ἦταν οὔτε μπορεῖ να εἶναι ἄλλη ἀπ' τὴ θέση ἐνὸς ἀναπόσπαστου τμήματος αὐτοῦ τοῦ χώρου. Συνεπῶς ἡ προώθηση και διασφάλιση τῆς θέσεως αὐτῆς βρίσκεται στὰ χέρια τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων τοῦ τμήματος αὐτοῦ, πὸν χρειάζεται να προχωρήσουν παράλληλα και ἰσοδύναμα στὸν τομέα τῶν Γραμμάτων, τῆς τέχνης και τῆς ἐπιστήμης με τοὺς συναδέλφους τοῦ Κέντρου γιὰ μιὰ διεθνήν προβολή τῶν πολιτιστικῶν μας ἐπιτευγμάτων, βέβαια ὅτι ἡ ἀγάπη και ἡ συμπαράσταση τοῦ Κέντρου θὰ τοὺς συνοδεύει πάντα στὸ δρόμον τους.

2. Πὸς θὰ ἀμυνθῇ κατὰ πνευματικὸν τρόπο ἡ Ἑλληνικὴ Κύπρος ἐνάντια στὶς σημερινὰς ἀντιξοότητες; Θὰ συνεχίσει τὸν ἴδιο ὑψηλὸν ἀγῶνα πὸν ἔκανε γιὰ τὴν ἐλευθερία στὸ χῶρον τοῦ πνεύματος γιὰ τὴν ἀνθηση και πνευματικὴ ἀναγέννηση τοῦ τόπου, τὴ δημιουργία ἔργων πολιτισμοῦ και εἰρήνης. Ἐτσι θὰ διατηρῆται, ὅπως διατήρησε